Y PWYLLGOR LLYWODRAETH LEOL A THAI

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR

Dyddiad:	Dydd Mercher 28 Chwefror 2001
Amser:	9.30am hyd 12.05pm
Lleoliad:	Ystafell Bwyllgora 2, Adeilad y Cynulliad Cenedlaethol

Yn bresennol:

Aelodau:

Gwenda Thomas	Castell-nedd
(Cadeirydd)	
Edwina Hart	Gyr
(Gweinidog)	
Peter Black	Gorllewin De Cymru
(Dirprwy Weinidog)	
Janet Davies	Gorllewin De Cymru
William Graham	Dwyrain De Cymru
Peter Law	Blaenau Gwent
Janet Ryder	Gogledd Cymru
Yn bresennol:	
Adam Peat	Cyfarwyddwr, Grp Llywodraeth Leol a Thai (eitemau 3 i 7)
Gwilym Evans	Yr Is-adran Cyllid Llywodraeth Leol (eitemau 3 a 4)

Alan Thornton	Yr Is-adran Cyllid Llywodraeth Leol (eitem 4)
Norma Barry	Yr Uned Adfywio Cymunedau a Chynhwysiant Cymdeithasol (eitem 5)
Kate Cassidy	Yr Is-adran Moderneiddio Llywodraeth Leol (eitemau 6 a 7)
Frank Cuthbert	Yr Is-adran Moderneiddio Llywodraeth Leol (eitem 6)
Richard Shearer	Yr Is-adran Moderneiddio Llywodraeth Leol (eitem 7)
John Bader	Cyfarwyddwr Tai (eitem 8)
Judy Wayne	Ymgynghorydd arbenigol (eitem 8)
Helen Lentle	Swyddfa'r Cwnsler Cyffredinol
Ysgrifenyddiaeth:	
Martin Stevenson	Clerc y Pwyllgor
Sarah Williams	Dirprwy Glerc y Pwyllgor Dros Dro

Eitem 1: Ymddiheuriadau ac eilyddion

1.1 Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Dai Lloyd a Tom Middlehurst.

Eitem 2: Datgan buddiannau

2.1 Gwnaethpwyd y datganiadau isod:

- Dywedodd Peter Black ei fod yn Aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe;
- Dywedodd Janet Davies ei bod yn Gadeirydd Cyngor Cymuned Llanhari;
- Dywedodd William Graham ei fod yn Aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Casnewydd;
- Dywedodd Janet Ryder ei bod yn Aelod o Gyngor Tref Rhuthun.

Eitem 3: Adroddiad y Gweinidog: LGH-03-01 (p.1)

3.1 Wrth gyflwyno ei hadroddiad, dywedodd y Gweinidog nad oedd wedi ysgrifennu at Pauline Jarman eto yngln â threfniadau bilio a chasglu'r dreth gyngor, fel y nodwyd ym mharagraff 11. Cyn ysgrifennu, yr oedd y Gweinidog yn awyddus i gael barn y Pwyllgor ar y mater hwn. Teimlai'r Aelodau na fyddai'n gost-effeithiol symud oddi wrth y trefniadau presennol lle mae awdurdodau lleol yn casglu'r dreth gyngor nid yn unig drostynt eu hunain ond hefyd ar ran awdurdodau'r heddlu a chynghorau cymuned. Fodd bynnag, teimlai'r Pwyllgor y dylai'r Gweinidog, mewn ymgynghoriad â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, ystyried a fyddai'n bosibl cael mwy o eglurder drwy wella fformat y bil.

3.2 Codwyd y pwyntiau hyn hefyd wrth drafod yr adroddiad:

- Croesawai'r Aelodau gynnig y Gweinidog i ostwng cyfraniad cynghorau tuag at y cynllun gostyngiad treth dewisol o 25 y cant i 10 y cant gan ddod i rym o 2002-03. Byddai'r newid hwn yn annog cynghorau i ganiatáu mwy o ostyngiadau dewisol i fusnesau gwledig bach a chlybiau chwaraeon, heb unrhyw oblygiadau cost i'w trethdalwyr. Cytunodd y Gweinidog y byddai'n darparu canllawiau ar y cynllun presennol, sy'n cael ei adolygu'n rheolaidd.
- Nododd y Pwyllgor ddosbarthiad y Cymeradwyaethau Credyd Atodol i gynorthwyo cynlluniau tai strategol yn 2001-02. Cytunodd y Gweinidog i ystyried sut yr oedd amddifadedd cymdeithasol yn cael ei adlewyrchu yn y meini prawf ar gyfer y cynllun hwn cyn y byddai'n bryd cyflwyno ceisiadau yng nghylch ymgeisio 2002-03.
- Ar y cynllun Rural Homebuy, roedd yna bryder bod y gostyngiad yn y Grant Tai Cymdeithasol i Wynedd ac Ynys Môn yn mwy na dileu mantais y cyllid ychwanegol a oedd yn cael ei ddarparu. Cytunodd y Gweinidog i ymchwilio i'r pwynt hwn a hysbysu'r Aelodau o'r canlyniad. Cytunodd hefyd i gynnwys y canllawiau ar y cynllun gyda'i hadroddiad i'r cyfarfod ar 28 Mawrth.
- Croesawai'r Pwyllgor y ffaith bod y flaenraglen o ddeddfwriaeth llywodraeth leol a thai wedi'i chynnwys yn yr adroddiad. Yr oedd yna beth pryder na fyddai'r Gorchmynion i roi Deddf Llywodraeth Leol 2000 ar waith yn cael eu hystyried mewn cyfarfod llawn. Cytunodd y Gweinidog i ystyried pa un y gallai'r Gorchmynion hyn ddod o dan y drefn safonol yn hytrach na'r drefn gyflym. Teimlai y byddai'n bosibl i'r ddeddfwriaeth gael ei hystyried mewn cyfarfod llawn ym mis Mehefin.

3.3 Cyhoeddodd y Gweinidog ei bod yn ystyried gwneud Gorchymyn i ganiatáu i awdurdodau lleol roi sylw i faterion a bennir yn rhai anfasnachol ar hyn o bryd wrth iddynt ystyried tendrau a dyfarnu contractau. Atgynhyrchir testun llawn datganiad y Gweinidog yma yn **Atodiad 1**. Croesawai'r Aelodau y cynnig hwn, gan y teimlent y gallai helpu awdurdodau lleol i hybu datblygu cynaliadwy drwy ddefnyddio llafur lleol a deunyddiau lleol. Yr oedd yna bryder fodd bynnag y gallai gwneud y broses dendro yn fwy cymhleth mewn unrhyw ffordd fod yn rhwystr i gwmnïau bach rhag ymgeisio am gontractau gyda'r cyngor. Cytunodd y Gweinidog i ddod â phapur gerbron ar gyfer cyfarfod 28 Mawrth ar oblygiadau'r Gorchymyn arfaethedig.

3.4 Dywedodd y Gweinidog hefyd ei bod yn ystyried pa un y dylai glustnodi mwy o gyllid i Ymddiriedolaeth Adfywio'r Meysydd Glo. Nid oedd wedi'i hargyhoeddi mai cyfeirio cyllid Cymreig

drwy'r Ymddiriedolaeth fyddai'n sicrhau'r manteision mwyaf effeithiol i gymunedau lleol. Un o amcanion y fenter *Rhoi Cymunedau'n Gyntaf* oedd symleiddio'r nifer o gynlluniau sy'n cystadlu yn erbyn ei gilydd, ac yr oedd yn anodd gweld sut y gallai'r Ymddiriedolaeth gymryd ei lle o fewn y model o gynlluniau gweithredu strategol, yn cael eu gyrru gan y gymuned, a ragwelid yn *Rhoi Cymunedau'n Gyntaf*. Nid oedd y Gweinidog wedi'i hargyhoeddi ychwaith y gallai'r Ymddiriedolaeth weithio'n effeithiol gyda mudiadau eraill yn y sector gwirfoddol yng Nghymru. At ei gilydd, dywedodd y Gweinidog nad oedd o blaid ailddyrannu rhagor o gyllid i'r Ymddiriedolaeth, ond gwahoddodd yr Aelodau i gyflwyno eu barn iddi cyn iddi wneud penderfyniad terfynol.

Eitem 4: Papur ymgynghorol cyllid llywodraeth leol: LGH-03-01 (p.2)

4.1 Cyn gwahodd y Gweinidog i gyflwyno'r eitem hon, hysbysodd y Cadeirydd yr Aelodau fod Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi gofyn am y cyfle i gyflwyno'i barn ar system cyllid llywodraeth leol. Byddai'r Gymdeithas yn rhoi cyflwyniad yn y cyfarfod ar 14 Mawrth.

4.2 Dywedodd y Gweinidog y cafwyd ymateb cadarnhaol i'r cynigion a gyflwynwyd yn y papur ymgynghorol *Symleiddio'r System.* Yr oedd yn awyddus i weithio gyda llywodraeth leol ac eraill i lywio dyfodol system cyllid llywodraeth leol yng Nghymru. Byddai'n rhaid cael deddfwriaeth sylfaenol ar gyfer llawer o'r cynigion, a byddai'r Gweinidog yn cysylltu'n agos â Llywodraeth y DU i sicrhau bod yr hyblygrwydd mwyaf posibl yn cael ei roi i'r Cynulliad Cenedlaethol i ddatblygu polisïau neilltuol i Gymru. Gwahoddodd y Gweinidog sylwadau'r Pwyllgor i gynorthwyo'r Cabinet wrth iddo ystyried yr ymatebion a'r ffordd ymlaen.

4.3 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- O ran y grant refeniw, yr oedd yr Aelodau o blaid cadw'r fformwla asesiad gwario safonol a oedd wedi'i hailwampio'n ddiweddar. Yr oedd y Pwyllgor yn awyddus i'r gwaith o fireinio'r fformwla barhau, a mynegwyd pryder gan rai Aelodau nad oedd y fformwla newydd yn rhoi digon o bwysau i boblogaeth wasgaredig nac amddifadedd. Yr oedd cefnogaeth hefyd i setliad refeniw heb ei glustnodi, gyda defnydd cyfyngedig o grantiau penodol.
- O ran y system cyllid cyfalaf, yr oedd yna gefnogaeth i newid y rheolaeth dros fenthyca sy'n bodoli ar hyn o bryd am drefniadau symlach, mwy hyblyg ar batrwm y system ddarbodus a gâi ei chynnig. Awgrymwyd y dylai Cabinet y Cynulliad wthio'r achos o blaid newid rheolau caeth Gofyniad Benthyca'r Sector Cyhoeddus fel y byddai awdurdodau lleol yn rhydd i fenthyca er mwyn buddsoddi yn eu stoc tai.
- Awgrymwyd hefyd na ddylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol gadw unrhyw gyfran o'u derbyniadau cyfalaf i'r naill ochr.
- Yr oedd yna gefnogaeth i fynd ati'n fuan i ailbrisio yng nghyswllt y dreth gyngor, er mwyn gwneud y dreth yn decach. Awgrymwyd y dylid adolygu bandiau'r dreth gyngor law yn llaw â'r ailbrisio. Teimlai un Aelod y dylid ailwampio'r dreth gyngor yn radical, gan sefydlu treth incwm leol yn lle'r system bresennol sydd wedi'i seilio ar eiddo.
- O ran trethi busnes, yr oedd yna rywfaint o gefnogaeth i'r gyfradd leol atodol sy'n cael ei

chynnig. Fodd bynnag, teimlai'r Aelodau ei bod yn bwysig i gynghorau a'r gymuned fusnes leol allu cydweithredu. Awgrymwyd mai dim ond pe bai cytundebau partneriaeth cryf wedi'u sefydlu i warchod buddiannau busnes y byddai'r cynigion yn gweithio.

- Teimlai rhai Aelodau ei bod yn hen bryd ailwampio'r system trethi annomestig cenedlaethol yn radical. Awgrymwyd y dylid un ai rhoi trethi busnes yn ôl o dan reolaeth yr awdurdodau lleol neu y dylid newid sail y trethu i werth y tir yn hytrach na gwerth y rhent gosod. Dylai'r drefn olaf hon annog datblygu safleoedd tir llwyd.
- Yr oedd yna rywfaint o gefnogaeth i'r cynllun gostyngiadau treth arfaethedig i fusnesau bach, a gâi ei anelu at fusnesau gyda gwerth trethiannol o lai na £10,000.
- Teimlai'r Aelodau ei bod yn bwysig cael mwy o dryloywder ac atebolrwydd o fewn y system cyllido addysg. Yn unol â barn gyffredinol y Pwyllgor ar glustnodi cyllid, yr oedd yna gefnogaeth i weithredu ar sail mesur canlyniadau, fel a nodir yn y cytundebau polisi arfaethedig. Fodd bynnag, teimlai un Aelod y byddai'n fwy priodol i'r Cynulliad Cenedlaethol dorri'r asesiadau gwariant safonol i lawr yn flociau gwasanaeth. Awgrymwyd bod angen mwy o eglurder yng nghyllidebau awdurdodau lleol, fod bod pobl leol yn ymwybodol o faint a phatrwm y gwariant ar wasanaethau addysg.
- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â phridiannu'r Cyfrif Refeniw Tai, rhywbeth a gyflwynwyd i atal traws-gymhorthdal rhwng tai a swyddogaethau eraill cynghorau. Ymrwymodd y Gweinidog i ddarparu nodyn cyfarwyddyd ar y modd yr ymdrinnir ag ad-daliadau rhent yn y Cyfrif Refeniw Tai.

4.4 Gwahoddodd y Cadeirydd y Gweinidog i gymryd barn y Pwyllgor ar system cyllid llywodraeth leol i ystyriaeth.

Eitem 5: Adroddiad blynyddol ar anfantais gymdeithasol: LGH-03-01 (p.3)

5.1 Wrth gyflwyno'r papur, dywedodd y Gweinidog fod y Cynulliad Cenedlaethol wedi ymrwymo i gyhoeddi adroddiad blynyddol ar gynhwysiant cymdeithasol. Dangosai'r adroddiad cyntaf, oedd i gael ei drafod yn y cyfarfod llawn ar 8 Mawrth, ymrwymiad y Cynulliad i fynd i'r afael ag anfantais gymdeithasol, gan roi crynodeb o'r materion perthnasol, yr hyn a gyflawnwyd hyd yma a'r cynlluniau ar gyfer y dyfodol. Y bwriad oedd rhyddhau'r adroddiad llawn yn ogystal â chrynodeb byrrach, haws cael gafael arno. Gwahoddwyd sylwadau ar gynnwys yr adroddiad a'i ddiwyg.

5.2 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Croesawai'r Pwyllgor yr adroddiad cyntaf a oedd, fe deimlai, yn rhoi sylfaen gadarn i ddatblygu arni dros y blynyddoedd i ddod. Teimlai'r Aelodau ei bod yn bwysig i adroddiadau dilynol gynnwys mecanweithiau a'i gwnâi'n bosibl monitro cynnydd, er enghraifft, gwybodaeth am y canlyniadau a ddymunir.
- Yr oedd yna bryder yngln â'r diffyg cyfeiriadau at Flaenau Gwent yn yr adroddiad, fel un o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru.
- Croesawai'r Aelodau y cyfeiriadau at swyddfeydd post yn yr adroddiad, o ystyried eu rôl bwysig er mynd i'r afael ag allgáu cymdeithasol. Dywedwyd bod Cadeirydd Bwrdd Swyddfa'r Post yng Nghymru yn awyddus i Swyddfa'r Post fod yn rhan o *Rhoi*

Cymunedau’n Gyntaf.

- Yr oedd y Pwyllgor yn cefnogi cyhoeddi’r adroddiad ffurfiol a thaflen yn crynhoi’r prif faterion. Teimlid y dylai’r taflenni fod ar gael yn eang, er enghraifft, mewn llyfrgelloedd, meddygfeydd a swyddfeydd post.

5.3 Gwahoddodd y Cadeirydd y Gweinidog i gymryd barn y Pwyllgor ar yr adroddiad i ystyriaeth. Ymrwymodd y Gweinidog i ddod â phapur gerbron maes o law yn nodi cynigion ar gyfer adroddiad 2002, gan gynnwys opsiynau ar gyfer cloriannu cynnydd ac opsiynau o ran diwyg yr adroddiad.

Eitem 6: Strwythurau rheoli gwleidyddol: LGH-03-01 (p.4)

6.1 Wrth gyflwyno’r papur, dywedodd y Gweinidog fod yr ymarferiad ymgynghori ar Ran 2 Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn tynnu tua’r terfyn. Rhoddai’r papur grynodeb o’r ymatebion hyd yma. Yn ychwanegol, disgwylid atborth o gynhadledd ar y cyd â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, yr Archwilwyr Dosbarth a Syniad. Byddai’r is-ddeddfwriaeth a’r canllawiau i gyd yn dod i rym ar 28 Gorffennaf, ac wedi hynny byddai gan awdurdodau lleol chwe mis i ymgynghori â'u hetholwyr, penderfynu pa fodel y maent yn ei ffafrio a chyflwyno cynigion i’r Cynulliad Cenedlaethol. Dylai’r strwythurau newydd fod yn weithredol erbyn diwedd Mai 2002.

6.2 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- O safbwynt strwythurau rheoli gwleidyddol, yr oedd yr Aelodau’n awyddus i roi cymaint â phosibl o hyblygrwydd i awdurdodau lleol i ddethol a chyfuno elfennau o’r gwahanol opsiynau gweithredol a’r hyn a elwir y Pedwerydd Opsiwn, lle bo hynny’n bosibl. Byddai hyn yn caniatáu i awdurdodau ddatblygu’r strwythurau sy’n gweddu orau i amgylchiadau lleol.
- Teimlai’r Aelodau nad oedd y Pedwerydd Opsiwn yn wahanol iawn i fodel y cabinet gweithredol, ac nad oedd felly yn cynnig dewis amgen gwirioneddol i awdurdodau a oedd yn awyddus i gadw strwythur pwyllgorau. Nodwyd bod y canllawiau drafft ar y Pedwerydd Opsiwn a gyhoeddwyd gan Adran yr Amgylchedd, Trafnidiaeth a’r Rhanbarthau bron yr un mor orchmynnol â'r canllawiau a gynigiwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol, yn adlewyrchu’r angen i wahanu’r swyddogaethau gweithredol a’r swyddogaethau manylu.
- Cafwyd rhywfaint o drafod ar un o argymhellion ymchwiliad Waterhouse i gam-drin plant yng Ngogledd Cymru, a oedd wedi cyfeirio at ‘y pwyllgor o fewn awdurdod lleol sy’n gyfrifol am blant’. Dywedodd Kate Cassidy fod y canllawiau drafft yn nodi sut y dylai awdurdodau lleol ymdrin â dyrannu’r cyfrifoldebau am wasanaethau i blant mewn angen o fewn y strwythurau rheoli newydd. Yn ychwanegol, yr oedd yna fesurau diogelu perthnasol yn y Cod Ymddygiad i Aelodau ac yn y Cyfarwyddiadau ar Gynnwys Cyfansoddiadau.
- Awgrymwyd na fyddai mabwysiadu’r strwythurau newydd, yn enwedig y rôl newydd i aelodau ‘meinciau-cefn’ o dan y modelau gweithredol, yn gwneud fawr i annog pobl i geisio dod yn gynghorwyr.
- O safbwynt hawl i wybodaeth, cafwyd cefnogaeth i’r cynnig i newid y canllawiau i’w gwneud yn glir y gallai aelodau cabinet gwrdd yn breifat i gynnal eu trafodaethau, gyda swyddogion yn bresennol i’w cynghori. Dim ond yn unol â'r eithriadau a bennir gan Ddeddf Llywodraeth

Leol 1972 y byddai'r gallu hwn i gwrdd yn breifat yn cael ei ganiatáu. Fodd bynnag, teimlai un Aelod y dylai'r broses penderfynu yn ei chyfanrwydd gael ei chynnal yn agored, i sicrhau ei bod yn dryloyw. Awgrymwyd hefyd y dylai Cabinet y Cynulliad Cenedlaethol fod yn ddarostyngedig i'r un gofynion â chabinetau cynghorau.

- O ran manylu, teimlai'r Pwyllgor y byddai'n bwysig sicrhau hyfforddiant priodol i aelodau pwyllgorau manylu, yn ogystal â chefnogaeth ddigonol i'r pwyllgorau. Awgrymwyd y dylai'r Cynulliad Cenedlaethol ddarparu adnoddau digonol i wneud yn sir y gallai awdurdodau lleol fforddio staff ar wahân ar gyfer y swyddogaeth manylu.
- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â rôl archwilwyr mewnol o fewn awdurdodau lleol, gan gydnabod bod honno'n rôl wahanol i'r rôl manylu. Cytunodd y Gweinidog y gallai rôl archwilwyr mewnol gael ei hystyried ymhellach yng nghyd-destun y papur sydd i'w gyflwyno i'r Pwyllgor yn fuan ar y fframwaith moesegol i lywodraeth leol.
- Er bod pryderon wedi'u mynegi gan rai awdurdodau lleol, teimlai'r Pwyllgor ei bod yn bwysig i awdurdodau ymgynghori â'u hetholwyr ynghylch y strwythurau rheoli gwleidyddol y maent yn bwriadu eu sefydlu.

6.3 Gwahoddodd y Cadeirydd y Gweinidog i gymryd barn y Pwyllgor i ystyriaeth wrth fwrw ymlaen i roi Rhan 2 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ar waith.

Eitem 7: Dangosyddion Perfformiad Gwerth Gorau 2001-02: LGH-03-01 (p.5)

7.1 Wrth gyflwyno'r papur, dywedodd y Gweinidog i'r ymgynghoriad diweddar geisio barn y sawl yr ymgynghorwyd â hwy ar gyfres llawer iawn llai o Ddangosyddion Perfformiad Gwerth gorau, ynghyd â bod y Cynllun Perfformiad Gwerth Gorau i'w gyhoeddi ar 30 Mehefin heb fod gofyn cynhyrchu Cynllun drafft ar 31 Mawrth. Cafwyd cefnogaeth eang i'r cynigion hyn. Yng ngoleuni'r ymgynghoriad, dywedodd y Gweinidog ei bod o blaid ailgyflwyno dau ddangosydd, yn ymwneud â rhestr wirio ar gyfer gorfodaeth Safonau Masnach ac y dylai llwybrau troed a hawliau tramwy eraill fod yn hawdd i'w defnyddio.

7.2 Dywedodd y Gweinidog hefyd fod Bwrdd yr Iaith Gymraeg wedi codi cwestiwn yngln â diffiniad y Cyfrifiad o ethnigrwydd, a ddefnyddir yn un o'r dangosyddion perfformiad, nad yw'n dangos Cymraeg o dan y categori Gwyn. Fodd bynnag, ffocws y dangosydd hwn yw'r nifer o bobl o gefndiroedd lleiafrifol ethnig a gyflogir gan yr awdurdod lleol, yn hytrach na hunaniaeth genedlaethol. Yn unol â chyngor y Comisiwn Cydraddoldeb Hiliol, awgrymwyd bod diffiniad llawn y Cyfrifiad o ethnigrwydd i'w gadw i sicrhau cysondeb â Deddf Diwygio Cysylltiadau Hiliol 2000.

7.3 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Yr oedd yr Aelodau'n falch bod yr ymgynghoriad wedi cefnogi'r gostyngiad arfaethedig yn nifer y Dangosyddion Perfformiad Gwerth Gorau, ynghyd â'r newid i ddyddiad cyhoeddi'r Cynllun Perfformiad Gwerth Gorau. Cymeradwyasant gynnig y Gweinidog i ailgyflwyno dangosyddion ar Safonau Masnach a hawliau tramwy cyhoeddus.
- Nododd y Pwyllgor y byddai symud oddi wrth y gyfres dangosyddion perfformiad a ddefnyddir yn Lloegr yn lleihau'r gallu i wneud cymariaethau uniongyrchol rhwng

awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr. Fodd bynnag, teimlid y dylid rhoi blaenoriaeth i ddatblygu cyfres o ddangosyddion sy’n briodol i Gymru.
- Derbyniodd yr Aelodau y dylid seilio’r dangosydd ethnigrwydd ar ddiffiniad llawn y Cyfrifiad o ethnigrwydd.

7.4 Nododd y Pwyllgor ganlyniadau’r ymarferiad ymgynghori ar Ddangosyddion Perfformiad Gwerth Gorau 2001-02. Dywedodd y Gweinidog y câi Gorchymyn ei wneud erbyn 1 Ebrill yn pennu’r gyfres dangosyddion derfynol.

Eitem 8: Adolygiad polisi ar drosglwyddo’r stoc tai: LGH-03-01 (p.6)

8.1 Dywedodd y Cadeirydd fod y papur yn ymdrin â drafft llawn cyntaf adroddiad y Pwyllgor ar yr adolygiad polisi. Gwahoddodd yr Aelodau i gyflwyno unrhyw newidiadau drafftio i Glerc y Pwyllgor erbyn 9 Mawrth.

8.2 Dywedodd y Gweinidog ei bod wedi penderfynu gohirio cyhoeddi’r canllawiau ar drosglwyddo stoc, fel y gallai’r fersiwn terfynol gymryd materion a godai o’r adolygiad i ystyriaeth. Nododd hefyd fod rhai o’r argymhellion wedi’u newid i gymryd ei hymateb i’r argymhellion drafft i ystyriaeth. Dywedodd y Gweinidog ei bod yn awyddus i ystyried opsiynau eraill nad oeddynt wedi’u hadlewyrchu yn yr adroddiad, gan gynnwys ‘prydlesu stoc’ a ‘chyrff cymunedol cydfuddiannol’, gyda’r posibilrwydd o glymu’r ddau fodel wrth drefniadau contractyddol lle byddai’r awdurdod lleol yn darparu’r gwasanaethau rheoli neu gynnal a chadw.

8.3 Dywedodd Judy Wayne fod yr adroddiad wedi’i ddrafftio mewn modd a fyddai’n amlygu maint y broblem gyda’r stoc tai, y buddsoddiad sy’n ofynnol i foderneiddio’r stoc a’r ystod opsiynau sydd ar gael i awdurdodau lleol. Yr oedd yr adroddiad yn cynnwys rhai argymhellion newydd, yn ymwneud â chystadleuaeth yn y broses trosglwyddo stoc a chadw rhenti ar yr un lefel i bawb, gan adlewyrchu’r drafodaeth yn y sesiynau cyfarwyddo anffurfiol yn ddiweddar. Yn ychwanegol, dywedodd Judy Wayne ei bod yn paratoi nodyn ar ddyroddi bondiau a materion cyllido bondiau i’w gynnwys yn yr adroddiad.

8.4 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Croesawai’r Aelodau yr adroddiad drafft, a gymerai eu trafodaeth ar yr argymhellion drafft i ystyriaeth. Cymeradwyasant y gydnabyddiaeth benodol a roddwyd i’r cyfyngiadau ariannol a chyfreithiol ym Mhennod 4.
- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â'r awgrym y dylid sefydlu Gweithrediaeth Tai i ymgymryd â rheolaeth holl stoc tai’r cynghorau, gan drosglwyddo’r stoc wedyn i Ymddiriedolaethau Tai lleol. Nid oedd yr Aelodau o’r farn bod hyn yn syniad ymarferol, yn enwedig gan y byddai’n rhaid wrth ddeddfwriaeth sylfaenol.
- Awgrymwyd y dylid adolygu geiriad argymhelliad 8, a gyfeiriai at ‘annog’ awdurdodau lleol i fwrw ymlaen â phrosiectau trosglwyddo stoc a PFI. Ar argymhelliad 15, yr oedd yna bryder o hyd y gallai cyrff trosglwyddo stoc ddatblygu dros amser i fod yn gyrff mawr amharod i ymateb i anghenion eu tenantiaid.

- Cafwyd rhywfaint o drafod pa un y dylid cynnwys cwmnïau hyd-braich yn yr adroddiad fel un o'r opsiynau sydd ar gael i awdurdodau lleol. Nodwyd bod cais wedi'i wneud yn yr ymgynghoriad sy'n mynd rhagddo ar hyn o bryd ar *Gartrefi Gwell i Bobl Cymru* am farn y sawl yr ymgynghorir â hwy ar hynny.
- Nodwyd y byddai yna gyfle i ystyried prydlesu stoc a chyrff cymunedol cydfuddiannol yn y cyfarfod ar 14 Mawrth. Yr oedd Trowers a Hamlins wedi eu gwahodd i roi cyflwyniad ar strwythurau cyfundrefnol yn y cyfarfod.
- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln ag effaith trosglwyddo stoc ar yr Hawl i Brynu. Cytunodd y Cyfarwyddwr Tai i bennu'n glir ar ba ddyddiad y câi'r prisiad Hawl i Brynu ei osod yn ystod y broses trosglwyddo stoc.
- Nodwyd y bu yna gryn drafodaeth yngln â throsglwyddo stoc yn seminarau'r Sefydliad Siartredig Tai ar *Gartrefi Gwell i Bobl Cymru* yn ddiweddar. Cytunodd y Cyfarwyddwr Tai i ddarganfod pa un y gellid darparu'r atborth o'r seminarau i'r Pwyllgor cyn y cyfarfod ar 14 Mawrth.

8.5 Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelodau am eu sylwadau. Dywedodd y câi drafft diwygiedig o'r adroddiad ei ystyried yng nghyfarfod 28 Mawrth.

Eitem 9: Blaenraglenni gwaith: LGH-03-01 (p.7)

9.1 Dywedodd y Cadeirydd fod y papur yn ceisio barn y Pwyllgor ar flaenraglenni gwaith pwyllgorau pwnc eraill, yn unol â'r gofyniad yn y rheolau sefydlog.

9.2 Nododd y Pwyllgor y pedair blaenraglen waith ddrafft a oedd ynghlwm wrth y papur. Dywedwyd bod Gweinidogion a Chadeiryddion y Pwyllgorau yn ceisio nodi materion trawsbynciol lle y byddai'n fanteisiol cydweithio, gan gymryd y cyfyngiadau ymarferol ar bwyllgorau pwnc i ystyriaeth.

Eitem 10: Cofnodion cyfarfod 7 Chwefror: LGH-02-01 (min)

10.1 Cytunwyd ar gofnodion cyfarfod 7 Chwefror.

Ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor Mawrth 2001

Atodiad 1

DATGANIAD GAN Y GWEINIDOG DROS GYLLID, LLYWODRAETH LEOL A CHYMUNEDAU AR ORCHYMYN ARFAETHEDIG O DAN ADRAN 19 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 1999

Mae gan y Cynulliad Cenedlaethol y per i wneud Gorchymyn o dan y ddeddfwriaeth Gwerth Gorau (Adran 19 Deddf Llywodraeth Leol 1999) i ganiatáu i awdurdodau lleol roi sylw i faterion a bennir ar hyn o bryd gan Ddeddf Llywodraeth Leol 1988 yn rhai "anfasnachol" wrth iddynt ystyried tendrau a dyfarnu contractau.

Mae Adran yr Amgylchedd, Trafnidiaeth a’r Rhanbarthau ar fin sefydlu Gorchymyn o’r fath yn Lloegr.

Effaith y Gorchymyn fydd caniatáu i awdurdodau lleol roi ystyriaeth gyfreithlon i delerau ac amodau cyflogi gweithlu darpar gontractwyr – gan gynnwys ystyriaethau pwysig yn ymwneud â throsglwyddo pensiynau, polisïau hyfforddi a datblygu, gofynion statudol yn ymwneud â chyfle cyfartal, iechyd a diogelwch a chysylltiadau hil, a threfniadau trosglwyddo cyffredinol. Bydd hefyd yn caniatáu i awdurdodau ystyried ymddygiad contractwyr neu eu gweithwyr mewn anghydfodau diwydiannol.

Bwriadaf sefydlu Gorchymyn cyffelyb yng Nghymru. Yr wyf wedi gofyn i’r swyddogion ystyried, mewn ymgynghoriad â'r rhai sydd â buddiant, pa un y gallaf yn gyfreithlon ehangu cwmpas y Gorchymyn i gynnwys cyfres ehangach o ystyriaethau yng Nghymru.

Bydd yn ofynnol o hyd i awdurdodau lleol gydymffurfio â rheolau caffael yr Undeb Ewropeaidd ac egwyddorion ymarfer caffael da.

Law yn llaw â'r Gorchymyn ceir canllawiau statudol, y byddir yn ymgynghori’n eang arnynt cyn gwyliau’r haf. Yr wyf yn awyddus i sicrhau bod cyflogaeth deg wrth graidd y gwerth gorau, a bydd hyn yn elfen bwysig o’r agenda honno.

Edwina Hart 28 Chwefror 2001

Atodiad 2

CRYNODEB PWYNTIAU GWEITHREDU O GYFARFOD 28 CHWEFROR

1. Y Gweinidog, mewn ymgynghoriad â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, i ystyried a fyddai'n bosibl cael mwy o eglurder drwy wella fformat y bil treth gyngor (paragraff 3.1).

2. Cytunodd y Gweinidog y byddai'n darparu canllawiau ar y cynllun gostyngiadau treth dewisol sy'n bodoli ar hyn o bryd (paragraff 3.2).

3. Cytunodd y Gweinidog i ystyried, cyn y byddai'n bryd cyflwyno ceisiadau yng nghylch ymgeisio 2002-03, sut yr oedd amddifadedd cymdeithasol yn cael ei adlewyrchu yn y meini prawf a ddefnyddir i ddosbarthu Cymeradwyaethau Credyd Atodol i gynorthwyo cynlluniau tai strategol (paragraff 3.2).

4. Cytunodd y Gweinidog i ymchwilio er mwyn canfod a yw'r gostyngiad yn y Grant Tai Cymdeithasol i Wynedd ac Ynys Môn yn mwy na dileu mantais y cyllid ychwanegol a oedd yn cael ei ddarparu o dan y cynllun Rural Homebuy (paragraff 3.2).

5. Cytunodd y Gweinidog i gynnwys y canllawiau ar y cynllun Rural Homebuy gyda'i hadroddiad i'r cyfarfod ar 28 Mawrth (paragraff 3.2).

6. Cytunodd y Gweinidog i ystyried pa un y gallai'r Gorchmynion i roi Deddf Llywodraeth Leol 2000 ar waith ddod o dan y drefn safonol yn hytrach na'r drefn gyflym (paragraff 3.2).

7. Cytunodd y Gweinidog i ddod â phapur gerbron ar gyfer cyfarfod 28 Mawrth ar oblygiadau'r Gorchymyn arfaethedig i ganiatáu i awdurdodau lleol roi sylw i faterion a bennir yn rhai anfasnachol ar hyn o bryd wrth iddynt ystyried tendrau a dyfarnu contractau (paragraff 3.3).

8. Gwahoddodd y Gweinidog yr Aelodau i gyflwyno eu barn iddi pa un y dylid clustnodi rhagor o gyllid ar gyfer Ymddiriedolaeth Adfywio'r Meysydd Glo (paragraff 3.4).

9. Ymrwymodd y Gweinidog i ddarparu nodyn cyfarwyddyd ar y modd yr ymdrinnir ag ad-daliadau rhent yn y Cyfrif Refeniw Tai (paragraff 4.3).

10. Ymrwymodd y Gweinidog i ddod â phapur gerbron maes o law yn nodi cynigion ar gyfer Adroddiad 2002 ar Amddifadedd Cymdeithasol, gan gynnwys opsiynau ar gyfer cloriannu cynnydd ac opsiynau o ran diwyg yr adroddiad (paragraff 5.3).

11. Cytunodd y Gweinidog y gallai rôl archwilwyr mewnol gael ei hystyried ymhellach yng nghyd-destun y papur sydd i'w gyflwyno i'r Pwyllgor yn fuan ar y fframwaith moesegol i lywodraeth leol (paragraff 6.2).

12. Cytunodd y Cyfarwyddwr Tai i bennu'n glir ar ba ddyddiad y câi'r prisiad Hawl i Brynu ei osod yn ystod y broses trosglwyddo stoc (paragraff 8.4).

13. Cytunodd y Cyfarwyddwr Tai i ganfod pa un y gellid darparu’r atborth o seminarau’r Sefydliad Siartredig Tai ar *Gartrefi Gwell i Bobl Cymru* i’r Pwyllgor cyn y cyfarfod ar 14 Mawrth (paragraff 8.4).

14. Câi drafft diwygiedig o adroddiad yr adolygiad ar drosglwyddo stoc tai ei ystyried yng nghyfarfod 28 Mawrth (paragraff 8.5).